

Chambre des Représentants

SESSION 1969-1970

9 DECEMBRE 1969

PROJET DE LOI

portant approbation de l'Arrangement entre certains Etats membres de l'Organisation Européenne de Recherches Spatiales et l'Organisation Européenne de Recherches Spatiales concernant l'exécution d'un projet spécial TD, fait à Paris, le 30 décembre 1968.

EXPOSE DES MOTIFS

MESDAMES, MESSIEURS,

Le 30 décembre 1968 la Belgique a signé à Paris un accord avec l'Organisation Européenne de Recherches Spatiales, dénommée ci-après ESRO, concernant l'exécution d'un satellite scientifique nommé TD dont le lancement est prévu au printemps de 1972 aux Etats-Unis.

Le projet TD faisait auparavant partie des programmes normaux de l'Organisation. En effet en janvier 1967, le Conseil de l'ESRO avait décidé, avec un consortium industriel, la conclusion d'un contrat préliminaire de 109 MFF portant sur le développement de deux satellites scientifiques dénommés TD 1 et TD 2.

Cette évaluation préliminaire est apparue largement insuffisante et le contrat définitif qui fut présenté au Conseil en avril 1968 portait sur un montant de quelque 300 MFF.

Devant le refus de la Belgique et de l'Italie de continuer le projet tel quel, le Conseil de l'ESRO décida alors la poursuite du développement d'un seul satellite au lieu de deux. Mais l'Italie a usé d'un droit de veto pour empêcher l'exécution du projet TD au titre des activités normales de l'ESRO.

Pour tourner cette difficulté, le Conseil de l'ESRO a décidé à l'unanimité, lors de sa session du 8 octobre 1968,

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1969-1970

9 DECEMBER 1969

WETSONTWERP

houdende goedkeuring van de Overeenkomst tussen zekere Lid-Statens van de Europese Organisatie voor Ruimteonderzoek en de Europese Organisatie voor Ruimteonderzoek inzake de uitvoering van een bijzonder TD-project, opge maakt te Parijs, op 30 december 1968.

MEMORIE VAN TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Op 30 december 1968 heeft België te Parijs een akkoord ondertekend met de Europese Organisatie voor Ruimteonderzoek, hierna ESRO genaamd, dat de realisatie beoogt van een wetenschappelijke satelliet TD, die in de lente van het jaar 1972 in de U. S. A. in een baan om de aarde zal worden gebracht.

Het TD-project maakte vroeger deel uit van de normaal voorziene programma's van de Organisatie. Inderdaad, in januari 1967, had de ESRO-Raad met een industrieel Consortium een voorlopig contract afgesloten ten bedrage van 109 MFF waarbij twee wetenschappelijke satellieten TD 1 en TD 2, zouden ontwikkeld worden.

Men kwam echter tot de vaststelling dat deze eerste raming ruim onvoldoende was en het definitieve contract dat aan de Raad in april 1968 werd voorgelegd, behelsde een bedrag van zowat 300 MFF.

Daar België en Italië weigerden het project onder zulke voorwaarden voort te zetten, besliste de ESRO-Raad slechts één van de twee satellieten te vervaardigen. Maar Italië heeft van zijn veto-recht gebruik gemaakt om de voltooiing van het TD-project te beletten in het kader der normale activiteiten van ESRO.

Teneinde deze moeilijkheid te omzeilen, heeft de Raad tijdens zijn zitting van 8 oktober 1968 met algemene stem-

de poursuivre le programme TD au titre de projet spécial sur base de l'article VIII de la Convention portant création de l'ESRO.

L'article VIII de la Convention stipule :

« Si un ou plusieurs Etats membres entreprennent en dehors du plan du travail adopté par l'Organisation mais dans le cadre de ses buts généraux, un projet pour la réalisation auquel le Conseil décidé, à la majorité des deux tiers des Etats membres d'accorder l'aide de l'Organisation ou de permettre l'usage de ses installations, le montant des dépenses supportées par l'Organisation sera remboursé par l'Etat ou les Etats intéressés ».

Des dix Etats membres de l'Organisation, neuf ont décidé de participer au projet TD, l'Italie ayant décidé de ne pas y participer.

L'Accord prévoit que l'Organisation ESRO s'engage à accorder son aide aux Gouvernements participants et à leur permettre l'usage de ses installations pour la conception, le développement, la construction d'un satellite TD reprenant l'essentiel de la mission scientifique du satellite TD 1 qui faisait auparavant partie du programme de l'Organisation (article 1).

Sauf stipulation contraire, les règles de l'Organisation s'appliquent mutatis mutandis pour l'exécution de ce projet spécial (article 2).

Les frais découlant de l'exécution de ce programme ne devront pas dépasser la somme de 196 millions de F.F. Ils seront remboursés par les Etats participants à l'ESRO et imputés à un compte spécial (article 3).

L'Organisation sera propriétaire du satellite (article 6).

Le satellite TD est destiné à permettre l'exécution dans l'espace d'un ensemble de sept expériences scientifiques destinées à étudier le spectre des rayons X solaires de haute énergie, les rayonnements émis par les étoiles et d'autres sources galactiques, la composition des particules cosmiques, primaires et les flux de protons en provenance du soleil et emprisonnés dans les ceintures de van Allen (Annexe A § 1).

Les Gouvernements signataires de l'Accord remboursent à l'Organisation les frais qu'elle encourt pour les buts du Projet TD, à partir du 23 avril 1968 (Annexe B § 1). Cette rétroactivité s'explique par le fait que les obligations contractuelles du consortium industriel et de l'ESRO en exécution du Contrat Préliminaire se sont éteintes par l'expiration de ce contrat le 20 avril 1968. A partir du 23 avril un nouveau lien contractuel a été créé entre ce Consortium et l'Organisation agissant pour le compte des Etats membres intéressés pour la poursuite de ce programme en dehors du programme normal de l'Organisation.

Les frais remboursables sont répartis entre les 9 Gouvernements participants proportionnellement à leur contribution au budget ordinaire de l'Organisation calculée conformément à l'Article XII de la Convention pour chaque exercice financier selon le barème de répartition; la quote-part de la Belgique est fixée à 4,35 % pour 1968 (Annexe B § 2).

men beslist het TD-project te vervolgen als een bijzonder project in de zin van artikel VIII van de ESRO-Convention.

Het artikel VIII van het Verdrag bepaalt :

« Indien één of meer Lid-Staten buiten het onderling overeengekomen programma om doch binnen het kader van de werkzaamheden der Organisatie, een project entameren ten aanzien waarvan de Raad met een twee-derde meerderheid van alle Lid-Staten beslist dat de Organisatie hiervoor hulp zal verlenen of hiervoor haar installaties ter beschikking zal stellen, dienen de hieruit voor de Organisatie voortvloeiende kosten door de betrokken Staat of Staten aan de Organisatie te worden terugbetaald ».

Negen van de tien Lid-Staten van de Organisatie hebben beslist deel te nemen aan het TD-Project; het is dus alleen Italië die geweigerd heeft aan het project mede te werken.

Het akkoord voorziet dat de ESRO-organisatie zich verbindt haar bijstand te verlenen aan de deelnemende Regeringen en haar installaties ter beschikking te stellen voor het ontwerpen, het ontwikkelen, het bouwen en het in een baan om de aarde brengen van een TD-satelliet, waarin de voornaamste kenmerken zijn verwerkt van de wetenschappelijke opdracht van de TD 1-satelliet, die voordien deel uitmaakte van het programma van de Organisatie (artikel 1).

Tenzij het anders is bepaald, gelden de regels van de organisatie mutatis mutandis voor de uitvoering van dit bijzonder project (artikel 2).

De kosten verbonden aan de uitvoering van dit programma mogen het bedrag van 196 miljoen Franse Frank niet overschrijden; zij zullen aan ESRO terugbetaald worden door de deelnemende Regeringen en ten laste komen van een bijzondere rekening (artikel 3).

De Organisatie zal eigenares zijn van de satelliet (artikel 6).

De TD-satelliet is bestemd om in de ruimte een zevental wetenschappelijke experimenten uit te voeren die zullen dienen voor de bestudering van het spectrum van harde solaire roentgenstralen, de uitstraling van sterren en andere galactische krachbronnen, de samenstelling van primaire kosmische deeltjes, de van de zon afkomstige protongolven en de protonen vastgehouden binnen de Van Allengordels (Bijlage A § 1).

De Regeringen, die het akkoord hebben ondertekend vergoeden de Organisatie voor alle door haar in het raam van het TD-Project gedane kosten en dit vanaf de 23 april 1968 (Bijlage B § 1). Deze terugwerkende kracht is te verklaren door het feit dat alle contractuele verbintenissen voortkomende uit het voorlopig contract tussen het Industrieel Consortium en ESRO op 20 april 1968 zijn te niet gegaan. Vanaf 23 april werd er voor de voltooiing van dit programma buiten het kader van het normale programma van ESRO een nieuwe contractuele band gesloten tussen dit Consortium en de Organisatie handelend in naam van de deelnemende Lid-Staten.

De terug te betalen kosten worden over de 9 deelnemende Regeringen omgeslagen volgens een verdeelsleutel naar rato van hun bijdrage aan de gewone begroting van de Organisatie en berekend in overeenstemming met het artikel XII van het Verdrag voor elk begrotingsjaar; het aandeel van België voor 1968 is vastgesteld op 4,35 % (Bijlage B § 2).

L'exécution du programme TD ne nous engage pas au-delà de nos obligations conventionnelles; le coût du projet TD s'inscrit dans l'enveloppe financière de 8 ans fixés par le Protocole financier annexé à la Convention.

La Belgique est particulièrement intéressée à la bonne fin du programme TD : elle y contribue industriellement et l'Université de Liège met au point, conjointement avec le Royal Observatory d'Edimbourg, des expériences scientifiques sur le rayonnement ultraviolet stellaire.

La participation de la Belgique à ce projet apportera ainsi à notre pays des avantages certains dans les domaines scientifiques et technologiques.

Nous avons l'honneur de recommander au Parlement d'approuver cet Arrangement et d'adopter à cet effet le projet de loi ci-joint.

Le Ministre des Affaires étrangères,

P. HARMEL.

*Le Ministre chargé de la Politique
et de la Programmation scientifiques,*

Th. LEFEVRE.

AVIS DU CONSEIL D'ETAT.

Le CONSEIL D'ETAT, section de législation, deuxième chambre, saisi par le Ministre des Affaires étrangères, le 4 novembre 1969, d'une demande d'avis sur un projet de loi « portant approbation de l'arrangement entre certains Etats membres de l'Organisation européenne de recherches spatiales et l'Organisation européenne de recherches spatiales concernant l'exécution d'un projet spécial TD, et des annexes, faits à Paris le 30 décembre 1968 », a donné le 19 novembre 1969 l'avis suivant :

Le projet n'appelle pas d'observation.

La chambre était composée de :

Messieurs : G. Van Bunnan, conseiller d'Etat, président,

J. Masquelin et Madame G. Ciselet, conseillers d'Etat,

P. De Visscher et G. Aronstein, assesseurs de la section de législation,

M. Jacquemijn, greffier adjoint, greffier.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise a été vérifiée sous le contrôle de M. G. Van Bunnan.

Le rapport a été présenté par M. W. Lahaye, auditeur général adjoint.

Le Greffier,

(s.) M. JACQUEMIJN.

Le Président,

(s.) G. VAN BUNNEN.

Onze conventionele verplichtingen tegenover de Organisatie worden door de uitvoering van dit TD-programma niet groter; de kosten van het programma zullen de grenzen der uitgaven, zoals deze door het financierings Protocol van het Verdrag voor de eerste acht jaren zijn vastgesteld, niet overschrijden.

België heeft er een bijzonder belang bij dat het TD-programma tot een goed einde wordt gebracht, vermits zij deelneemt aan de technische verwezenlijking van het project en de Universiteit van Luik, samen met de Koninklijke Sterrenwacht te Edinburg, belast is met het op punt stellen der experimenten betreffende de ultraviolette straling der sterren.

De deelname van België aan dit project zal ons land aldus belangrijke voordelen verschaffen zowel op het wetenschappelijk als op het technologisch gebied.

Wij hebben de eer het Parlement voor te stellen deze Overeenkomst goed te keuren en ten dieneinde bijgaand wetsontwerp aan te nemen.

De Minister van Buitenlandse Zaken,

P. HARMEL.

*De Minister belast met
Wetenschapsbeleid en -programmatie,*

Th. LEFEVRE.

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE.

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, tweede kamer, de 4^e november 1969 door de Minister van Buitenlandse Zaken verzocht hem van advies te dienen over een ontwerp van wet « houdende goedkeuring van de overeenkomst tussen een aantal Lid-Staten van de Europese Organisatie voor ruimteonderzoek en de Europese Organisatie voor ruimteonderzoek betreffende de uitvoering van een bijzonder TD-project, en van de bijlagen, opgemaakt te Parijs op 30 december 1968 », heeft de 19^e november 1969 het volgend advies gegeven :

Bij het ontwerp zijn geen opmerkingen te maken.

De Kamer was samengesteld uit :

De Heren : G. Van Bunnan, staatsraad, voorzitter,

J. Masquelin en Mevrouw G. Ciselet, staatsraden,

P. De Visscher en G. Aronstein, bijzitters van de afdeling wetgeving,

M. Jacquemijn, adjunct-griffier, griffier.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst werd nagezien onder toezicht van de H. G. Van Bunnan.

Het verslag werd uitgebracht door de H. W. Lahaye, adjunct-auditeur-generaal.

De Griffier,

(get.) M. JACQUEMIJN.

De Voorzitter,

(get.) G. VAN BUNNEN.

PROJET DE LOI

BAUDOUIN,

Roi des Belges,

A tous, présents et à venir, SALUT.

Sur la proposition de Notre Ministre des Affaires étrangères et de Notre Ministre chargé de la Politique et de la Programmation scientifiques,

NOUS AVONS ARRÊTÉ ET ARRÊTONS :

Notre Ministre des Affaires étrangères et Notre Ministre chargé de la Politique et de la Programmation scientifiques, sont chargés de présenter, en Notre nom, aux Chambres législatives, le projet de loi dont la teneur suit :

Article unique.

L'Arrangement entre certains Etats membres de l'Organisation Européenne de Recherches Spatiales et l'Organisation Européenne de Recherches Spatiales concernant l'exécution d'un projet spécial TD, et les Annexes, faits à Paris le 30 décembre 1968, sortiront leur plein et entier effet.

Donné à Bruxelles, le 5 décembre 1969.

BAUDOUIN.

PAR LE ROI :

Le Ministre des Affaires étrangères,

P. HARMEL.

Le Ministre chargé de la Politique et de la Programmation scientifiques,

Th. LEFEVRE.

WETSONTWERP

BOUDEWIJN,

Koning der Belgen,

Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen, ONZE GROET.

Op de voordracht van Onze Minister van Buitenlandse Zaken en van Onze Minister belast met Wetenschapsbeleid en -programmatie,

HEBBEN WIJ BESLOTEN EN BESLUITEN WIJ :

Onze Minister van Buitenlandse Zaken en Onze Minister belast met Wetenschapsbeleid en -programmatie, zijn belast, in Onze naam, bij de Wetgevende Kamers het wetsontwerp in te dienen, waarvan de tekst volgt :

Enig artikel.

Overeenkomst tussen zekere Lid-Statens van de Europese Organisatie voor Ruimteonderzoek en de Europese Organisatie voor Ruimteonderzoek inzake de uitvoering van een bijzonder TD-project, en de Bijlagen, opgemaakt te Parijs op 30 december 1968, zullen volkomen uitwerking hebben.

Gegeven te Brussel, op 5 december 1969.

BOUDEWIJN.

VAN KONINGSWEGE :

De Minister van Buitenlandse Zaken,

P. HARMEL.

De Minister belast met Wetenschapsbeleid en -programmatie,

Th. LEFEVRE.

ARRANGEMENT

entre certains Etats membres de l'Organisation Européenne de Recherches Spatiales et l'Organisation Européenne de Recherches Spatiales concernant l'exécution d'un projet spécial TD.

Les Gouvernements de la République Fédérale d'Allemagne, du Royaume de Belgique, du Royaume du Danemark, de l'Espagne, de la République Française, du Royaume des Pays-Bas, du Royaume-Uni de Grande Bretagne et d'Irlande du Nord, du Royaume de Suède et de la Confédération Suisse (ci-après dénommés « les Gouvernements »), Gouvernements d'Etats parties à la Convention portant création d'une Organisation Européenne de Recherches Spatiales ouverte à la signature à Paris le 14 juin 1962 (ci-après dénommé « la Convention »)

et
l'Organisation Européenne de Recherches Spatiales (ci-après dénommée « l'Organisation »).

Considérant qu'il est nécessaire de réaliser la conception, le développement, la construction et la mise en orbite du satellite TD;

Considérant qu'un tel projet, déjà entrepris dans le cadre du programme normal de l'Organisation, ne peut être poursuivi dans le même cadre;

Considérant ce projet comme un Projet spécial au sens de l'Article VIII de la Convention;

Vu la Déclaration, en date du 9 octobre 1968, des représentants au Conseil de l'Organisation des Gouvernements visés ci-dessus;

Vu la Résolution ESRO/C/XXV/Res. 3.2 (b) adoptée par le Conseil de l'Organisation au cours de sa 25me Session;

Sont convenus de ce qui suit :

Article 1.

Conformément à l'article VIII de la Convention, l'Organisation accorde son aide aux Gouvernements et leur permet l'usage de ses installations pour la conception, le développement, la construction et la mise en orbite d'un satellite TD reprenant l'essentiel de la mission du satellite TD1 faisant auparavant partie du programme de l'Organisation (ci-après dénommé « le Projet spécial »). Il est entendu que l'exploitation ultérieure du satellite TD en orbite formera partie intégrante du programme normal de l'Organisation. Le Projet spécial sera exécuté conformément au programme exposé dans l'Annexe A qui fait partie intégrante de l'Arrangement.

Article 2.

Sauf stipulation contraire de l'Arrangement, les règles de l'Organisation s'appliquent mutatis mutandis pour l'exécution du Projet spécial.

Article 3.

1. Les frais découlant de l'exécution des tâches incombant à l'Organisation en vertu du présent Arrangement et qui sont précisés dans l'Annexe B qui forme partie intégrante de l'Arrangement (ci-après dénommés les « frais remboursables ») seront remboursés à l'Organisation par les Gouvernements.

2. Les frais remboursables ne devront pas dépasser la somme de 196 MF (cette somme comprend une marge d'aléas de 44 MF).

3. Les frais remboursables encourus par l'Organisation sont imputés à un compte spécial conformément aux dispositions détaillées prévues en Annexe B.

4. La participation de chaque Gouvernement aux frais remboursables est déterminée conformément au barème donné en Annexe B.

5. Le montant et la date d'échéance des versements des participations des Gouvernements aux frais remboursables sont déterminés conformément aux dispositions du Règlement Financier de l'Organisation.

OVEREENKOMST

(Vertaling)

tussen zekere Lid-Staten van de Europese Organisatie voor Ruimteonderzoek en de Europese Organisatie voor Ruimteonderzoek inzake de uitvoering van een bijzonder TD-project.

De Regeringen van de Bondsrepubliek Duitsland, het Koninkrijk België, het Koninkrijk Denemarken, Spanje, de Franse Republiek, het Koninkrijk der Nederlanden, het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, het Koninkrijk Zweden en het Zwitserse Eedgenootschap (hierna te noemen « de Regeringen »), Regeringen van Staten, partij bij het Verdrag tot oprichting van een Europese Organisatie voor ruimteonderzoek, voor ondertekening opgesteld te Parijs op 14 juni 1962 (hierna te noemen « het Verdrag »)

en
de Europese Organisatie voor ruimteonderzoek (hierna te noemen « de Organisatie »).

Overwegende, dat het noodzakelijk is het ontwerpen, ontwikkelen, construeren en in een baan om de aarde brengen van een TD-satelliet ter hand te nemen;

Overwegende, dat de uitvoering van een zodanig project, waarmede reeds een aanvang is gemaakt binnen het kader van het normale programma der Organisatie, niet in dat kader kan worden voortgezet;

Overwegende, dat dit project moet worden beschouwd als een Bijzonder Project in de zin van Artikel VIII van het Verdrag;

Gelet op de Verklaring van 9 oktober 1968 van de vertegenwoordigers van de hierboven genoemde Regeringen in de Raad van de Organisatie;

Gelet op de door de Raad van de Organisatie tijdens zijn 25ste zitting aanvaarde Resolutie No. ESRO/C/XXV/Res. 3.2 (b);

Zijn als volgt overeengekomen :

Artikel 1.

Overeenkomstig het bepaalde in artikel VIII van het Verdrag, verleent de Organisatie aan de Regeringen bijstand en stelt zij haar installaties ter beschikking voor het ontwerpen, ontwikkelen, construeren en in een baan om de aarde brengen van een TD-satelliet, waarin de voornaamste kenmerken zijn verwerkt van de opdracht van de TD-1 satelliet, die voordien deel uitmaakte van het programma van de Organisatie (hierna te noemen « het Bijzondere Project »). Overeengekomen wordt dat de latere exploitatie van de in een baan om de aarde gebrachte TD-satelliet een integrerend deel uitmaakt van het normale programma van de Organisatie. Het Bijzondere Project wordt uitgevoerd in overeenstemming met het programma, neergelegd in Bijlage A, die een integrerend deel uitmaakt van deze Overeenkomst.

Artikel 2.

Tenzij in deze Overeenkomst anders is bepaald, gelden de regels van de Organisatie mutatis mutandis voor de uitvoering van het Bijzondere Project.

Artikel 3.

1. De kosten verbonden aan de uitvoering van de ingevolge deze Overeenkomst aan de Organisatie toevallende taken, nader omschreven in Bijlage B, die een integrerend deel van deze Overeenkomst vormt, (hierna te noemen « de terug te betalen kosten ») zullen door de Regeringen worden terugbetaald aan de Organisatie.

2. De terug te betalen kosten mogen een bedrag van 196 miljoen Franse franken (waarin begrepen een marge voor onvoorziene kosten van 44 miljoen Franse franken) niet te boven gaan.

3. De terug te betalen kosten wegens door de Organisatie verrichte uitgaven komen ten laste van een bijzondere rekening, overeenkomstig de in de Bijlage B neergelegde gedetailleerde voorschriften.

4. Het aandeel van iedere Regering in de terug te betalen kosten wordt bepaald volgens de in Bijlage B gegeven schaal.

5. De Regeringen storten hun aandeel in de terugbetaling op de bijzondere rekening in bedragen en op de data, vastgesteld overeenkomstig de bepalingen van het Financiële Reglement van de Organisatie.

6. Le Directeur Général de l'Organisation contrôle l'usage de la marge d'aléas de 44 MF mentionnée au paragraphe 2 du présent article. Toute proposition visant à dépasser ce qui est laissé à la discrétion du Directeur Général selon les règles de l'Organisation requiert l'approbation des deux tiers des Gouvernements.

7. Les Gouvernements pourront exceptionnellement décider :

- (i) de l'institution de contrôles technique et financier spéciaux dont ils définiront les modalités;
- (ii) de se réunir en vue de donner au Directeur Général des instructions sur la gestion du Projet spécial.

Article 4.

La diffusion des informations scientifiques et techniques, ainsi que les droits de propriété intellectuelle, découlant du Projet spécial sont régis par les règlements correspondants de l'Organisation.

Article 5.

1. Les Gouvernements autorisent l'Organisation à conclure les contrats nécessaires à l'exécution du Projet spécial conformément aux dispositions des Annexes A et B.

2. Lors de la passation des contrats et sous-contrats pour la réalisation du Projet spécial, la préférence doit être donnée, dans la mesure du possible, à l'exécution du travail sur les territoires des Gouvernements.

Article 6.

L'Organisation sera propriétaire du satellite.

Article 7.

1. Les Gouvernements indemnisent l'Organisation pour toute responsabilité qu'elle pourrait encourir si sa responsabilité internationale était engagée du fait de l'exécution du Projet spécial.

2. Toute compensation reçue par l'Organisation à la suite d'un dommage subi par le Projet spécial sera portée au crédit du compte spécial mentionné au paragraphe 3 de l'article 3 de l'Arrangement.

Article 8.

1. Tout différend entre deux ou plusieurs Gouvernements ou entre certains Gouvernements et l'Organisation au sujet de l'interprétation ou de l'application de l'Arrangement qui ne pourra être réglé à l'amiable sera soumis, à la demande d'une des parties au différend, à un arbitre unique qui sera nommé par le Président de la Cour Internationale de Justice. L'arbitre ne peut être ressortissant d'un Etat partie au différend.

2. Les parties à l'Arrangement qui ne seraient pas parties au différend auront le droit de prendre part à l'instance et la décision de l'arbitre sera opposable à tous les Gouvernements et à l'Organisation, qu'ils aient pris ou non part à l'instance.

Article 9.

1. L'Arrangement est ouvert à la signature des Gouvernements jusqu'au 1er janvier 1969.

2. Les Gouvernements deviennent parties à l'Arrangement :

- par la signature sans réserve de ratification ou d'approbation;
- par le dépôt d'un instrument de ratification ou d'approbation auprès du Gouvernement de la République Française si l'Arrangement a été signé sous réserve de ratification ou d'approbation.

3. L'Arrangement entre en vigueur lorsqu'il a été signé par l'Organisation et que les Gouvernements dont la participation sur le barème donné en Appendice à l'Annexe B s'élève à 90 % sont devenus parties à l'Arrangement selon les termes du paragraphe 2 du présent article.

4. Aux fins du paragraphe 3 du présent article, le dépôt d'une déclaration notifiant l'intention d'appliquer l'Arrangement à titre provi-

6. De Directeur-Generaal van de Organisatie waakt over het gebruik van de in het tweede lid van dit artikel genoemde 44 miljoen Franse frank. Voorstellen voor het aanwenden van meer gelden dan die, waarover de Directeur-Generaal overeenkomstig de reglementen van de Organisatie op eigen gezag kan beschikken, vereisen de goedkeuring van twee derde van de Regeringen.

7. De Regeringen kunnen bij uitzondering besluiten :

- (i) tot het instellen van bijzondere technische en financiële controlemaatregelen, waarvan zij de termen en voorwaarden vaststellen;
- (ii) tot het houden van vergaderingen ten einde de Directeur-Generaal instructies te verstrekken betreffende het beheer van het Bijzondere Project.

Artikel 4.

Verspreiding en publikatie van wetenschappelijke en technische gegevens en de daarmee verband houdende intellectuele eigendomsrechten, voortkomende uit het Bijzondere Project, worden beheerst door de daartoe strekkende regelingen van Organisatie.

Artikel 5.

1. De Regeringen machtigen de Organisatie tot het sluiten van de nodige contracten voor de uitvoering van het Bijzonder Project overeenkomstig het bepaalde in de Bijlagen A en B.

2. Bij het aangaan van contracten en sub-contracten voor de uitvoering van het Bijzondere Project wordt, waar mogelijk, de voorkeur gegeven aan de uitvoering der werken binnen het grondgebied van de Regeringen.

Artikel 6.

De Organisatie is de eigenares van de satelliet.

Artikel 7.

1. De Regeringen vrijwaren de Organisatie voor iedere aansprakelijkheid, die zou kunnen ontstaan indien tengevolge van de uitvoering van het Bijzondere Project de internationale verantwoordelijkheid van de Organisatie in het geding zou komen.

2. Vergoedingen, door de Organisatie ontvangen wegens aan het Bijzondere Project toegebrachte schade, zullen worden geboekt op de speciale rekening, bedoeld in het derde lid van artikel 3 van deze Overeenkomst.

Artikel 8.

1. Elk geschil tussen twee of meer Regeringen of tussen bepaalde Regeringen en de Organisatie betreffende de uitlegging of de toepassing van deze Overeenkomst, dat niet in der minne kan worden geschikt, dient, op verzoek van een der Partijen bij het geschil, te worden voorgelegd aan een enkele arbiter, aan te wijzen door de President van het Internationale Gerechtshof. De arbiter mag geen onderdaan zijn van een Staat die partij is bij het geschil.

2. De Partijen bij deze Overeenkomst die geen partij zijn in het geschil, hebben het recht zich te voegen in het geding en de beslissing van de arbiter is bindend voor alle Regeringen en voor de Organisatie, ongeacht zij zich al dan niet in het geding hebben gevoegd.

Artikel 9.

1. De Overeenkomst staat open voor ondertekening door de Regeringen tot 1 januari 1969.

2. De Regeringen worden partij bij deze Overeenkomst :

- door ondertekening zonder voorbehoud van bekrachtiging of goedkeuring;
- door het nederleggen van een akte van bekrachtiging of goedkeuring bij de Regering van de Franse Republiek, ingeval zij ondertekend hebben onder voorbehoud van bekrachtiging of goedkeuring.

3. De Overeenkomst treedt in werking nadat zij is ondertekend door de Organisatie en nadat de Regeringen, wier gezamenlijk aandeel in de schaal, opgenomen in het Aanhangsel van Bijlage B ten minste 90 % bedraagt, partij zijn geworden bij deze Overeenkomst overeenkomstig het bepaalde in het tweede lid van dit artikel.

4. Ter uitvoering van het derde lid van dit artikel wordt het nederleggen van een verklaring van intentie deze Overeenkomst voorlopig

soire et de chercher à en obtenir, dès que possible, la ratification ou l'approbation sera considéré comme le dépôt d'un instrument de ratification ou d'approbation.

5. Le Gouvernement d'un Etat membre de l'Organisation qui n'a pas signé l'Arrangement le 1er janvier 1969 peut devenir partie à l'Arrangement après son entrée en vigueur si

- (i) les Gouvernements parties à l'Arrangement donnent leur accord et
- (ii) le Gouvernement intéressé dépose un instrument d'adhésion auprès du Gouvernement de la République Française.

6. En devenant partie à l'Arrangement après son entrée en vigueur un Gouvernement versera une contribution égale à celle qu'il aurait versée s'il avait été partie à l'Arrangement dès son entrée en vigueur et cette contribution sera portée pro rata au crédit des autres parties dans le compte spécial.

Article 10.

1. L'Organisation donnera notification aux Gouvernements, après les avoir consultés, de l'accomplissement du Projet spécial conformément aux dispositions de l'Arrangement et cet Arrangement expirera dès réception de cette notification.

2. Si, en raison de circonstances exceptionnelles, et, afin d'achever le Projet spécial, il s'avérerait nécessaire de dépasser le plafond financier mentionné au paragraphe 2 de l'article 3, l'Organisation en informerait immédiatement les Gouvernements qui se consulteraient afin de décider si le Projet spécial peut être poursuivi et, le cas échéant, sur quelle base.

3. L'Arrangement expirera immédiatement si une décision quant à la continuation du Projet spécial ne peut être prise. En ce cas, un protocole de liquidation du Projet spécial sera rédigé.

Article 11.

Dès l'entrée en vigueur de l'Arrangement, le Gouvernement de la République Française le fera enregistrer auprès du Secrétariat de l'Organisation des Nations Unies, conformément à l'article 102 de la Charte des Nations Unies.

Article 12.

Le Gouvernement de la République Française notifie aux Gouvernements toute signature, ratification, adhésion et la date de l'entrée en vigueur de l'Arrangement.

En foi de quoi les Représentants soussignés dûment autorisés à cet effet ont signé l'Arrangement.

Fait à Paris, ce neuvième jour d'octobre mil neuf cent soixante huit dans les deux langues anglaise et française, les deux textes faisant également foi, en un exemplaire unique qui sera déposé dans les archives du Gouvernement de la République Française, lequel en délivrera des copies certifiées conformes aux Gouvernements et à l'Organisation.

Pour l'Organisation Européenne de Recherches Spatiales :

D. BONDI.

Pour le Gouvernement de la République Fédérale d'Allemagne :

S. Frhr. v. BRAUN.

Pour le Gouvernement du Royaume de Belgique :

Sous réserve de ratification.

J. BOUHA.

Pour le Gouvernement du Royaume du Danemark :

E. SCHRAM-NIELSEN.

toe te passen en haar zo spoedig mogelijk te doen bekrachtigen of goed te keuren, beschouwd als het nederleggen van een akte van bekrachtiging of goedkeuring.

5. De Regering van een Lid-Staat van de Organisatie, die deze Overeenkomst niet vóór 1 januari 1969 heeft ondertekend kan na haar inwerkingtreding partij worden bij deze Overeenkomst indien

- (i) de Regeringen, die partij zijn bij deze Overeenkomst, hiermede instemmen, en
- (ii) de betrokken Regering een akte van toetreding nederlegt bij de Regering van de Franse Republiek.

6. Een Regering die partij wordt bij deze Overeenkomst na haar inwerkingtreding, dient een bijdrage te storten, gelijk aan het bedrag dat zij zou hebben bijgedragen indien zij partij zou zijn geworden bij de Overeenkomst op het tijdstip van haar inwerkingtreding. Voor het bedrag van deze bijdrage worden de andere Partijen naar evenredigheid gecrediteerd op de speciale rekening.

Artikel 10.

1. De Organisatie doet, na met hun overleg te hebben gepleegd, aan de Regeringen mededeling van het feit van de voltooiing van het Bijzondere Project overeenkomstig de bepalingen van deze Overeenkomst. Op het tijdstip van ontvangst van een zodanige mededeling wordt de Overeenkomst geacht te zijn beëindigd.

2. Indien het uit hoofde van bijzondere omstandigheden noodzakelijk zou blijken de financiële limiet, genoemd in het tweede lid van artikel 3, te verhogen ten einde het Bijzondere Project te voltooien, dient de Organisatie zulks onmiddellijk ter kennis te brengen van de Regeringen, die met elkander overleg moeten plegen om te beslissen of de uitvoering van het Bijzondere Project voortgang kan vinden en zo ja, op welke basis.

3. Deze Overeenkomst dient onverwijld te worden beëindigd indien er geen besluit kan worden genomen met betrekking tot de voortzetting van het Bijzondere Project. In dat geval dient een Protocol ter liquidatie van het Bijzondere Project te worden opgesteld.

Artikel 11.

Nadat deze Overeenkomst in werking is getreden, doet de Regering van de Franse Republiek haar registreren bij het Secretariaat van de Organisatie der Verenigde Naties overeenkomstig artikel 102 van het Handvest der Verenigde Naties.

Artikel 12.

De Regering van de Franse Republiek doet de Regeringen mededeling van alle ondertekeningen, bekrachtigingen, toetredingen en van de datum van inwerkingtreding van deze Overeenkomst.

Ten blyke waarvan de ondertekenende vertegenwoordigers, daartoe behoorlijk gemachtigd, deze Overeenkomst hebben ondertekend.

Gedaan te Parijs, de negende oktober negentienhonderd achtenzestig in de Engelse en de Franse taal, zijnde beide teksten gelijkelijk authentiek, in een enkel exemplaar, dat zal worden nedergelegd in de archieven van de Regering van de Franse Republiek, die daarvan gewaarmerkte afschriften doet toekomen aan de Regeringen en aan de Organisatie.

Voor de Europese Organisatie voor Ruimteonderzoek :

D. BONDI.

Voor de Regering van de Bondsrepubliek Duitsland :

S. Frhr. v. BRAUN.

Voor de Regering van het Koninkrijk België :

Onder voorbehoud van bekrachtiging.

J. BOUHA.

Voor de Regering van het Koninkrijk Denemarken :

E. SCHRAM-NIELSEN.

Pour le Gouvernement de l'Espagne :

L. DE AZCARRAGUA.

Pour le Gouvernement de la République Française :

DENISSE.

Pour le Gouvernement du Royaume des Pays-Bas :

Sous réserve de ratification.
A. BENTINCK.

*Pour le Gouvernement du Royaume-Uni de Grande-Bretagne
et d'Irlande du Nord :*

J. F. HOSIE.

Pour le Gouvernement du Royaume de Suède :

Sous réserve de ratification par le « Riksdag ».
C. H. v. PLATEN.

Pour le Gouvernement de la Confédération Suisse :

P. DUPONT.

Voor de Regering van Spanje :

L. DE AZCARRAGUA.

Voor de Regering van de Franse Republiek :

DENISSE.

Voor de Regering van het Koninkrijk der Nederlanden :

Onder voorbehoud van bekrachtiging.
A. BENTINCK.

*Voor de Regering van het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië
en Noord-Ierland :*

J. F. HOSIE.

Voor de Regering van het Koninkrijk Zweden :

Onder voorbehoud van bekrachtiging door het « Riksdag ».
C. H. v. PLATEN.

Voor de Regering van het Zwitserse Bedgenootschap :

P. DUPONT.

ANNEXE A

à l'arrangement entre certains Etats membres de l'Organisation et l'Organisation concernant l'exécution d'un projet spécial TD.

SOMMAIRE :

1. Expériences à embarquer.
2. Description succincte du véhicule spatial.
3. Utilisation des connaissances, des informations et du matériel résultant des travaux déjà entrepris dans le cadre du contrat préliminaire pour les satellites TD1/TD2.
4. Calendrier de réalisation.
5. Méthodes et moyens de contrôle par l'Organisation.
6. Clause de révision de la présente Annexe.

1. Expériences à embarquer.

Le satellite TD1 est destiné à permettre l'exécution dans l'espace d'un ensemble de sept expériences scientifiques.

Deux de ces expériences sont conçues pour l'étude du spectre des rayons X solaires de haute énergie et exigent que l'un des axes du satellite soit pointé en permanence vers le Soleil. Quatre expériences balayeront le ciel dans plusieurs régions du spectre électro-magnétique (ultraviolet et infrarouge) pour étudier, avec des degrés de résolution spectrale et précision directionnelle différents, les rayonnements émis par les étoiles et d'autres sources galactiques ou même extra-galactiques. Ces expériences mettront à profit le fait que le satellite tournera lentement en permanence autour de son axe pointé vers le soleil. Une dernière expérience enfin étudiera la composition des particules cosmiques primaires d'origine cosmique et solaire ainsi que les flux de protons en provenance du Soleil et les protons emprisonnés dans les ceintures de van Allen.

La liste des expériences proprement dites, qui doivent être embarquées à bord de ce satellite est donnée ci-après :

Expériences sur les rayons gamma et X solaires :

S. 88 : Etude des rayons gamma solaires dans la gamme d'énergie : 50 à 300 MeV.

- Ensemble : scintillateur/photomultiplicateurs.
- Promoteur : Institut de Physique de l'Université de Milan.

S. 100 : Etude des rayons X solaires dans la gamme d'énergie : 20 à 300 KeV.

- Ensemble : scintillateur/photomultiplicateurs.
- Promoteur : Laboratoire de Recherches Spatiales de l'Université d'Utrecht.

Expériences sur le rayonnement ultraviolet stellaire :

S. 1/2/68 : Balayage polychrome du ciel dans la région spectrale comprise entre 1000 et 3000 Å et dans l'infrarouge.

- Télescope de 30 cm de diamètre associé à un dispositif comprenant un spectromètre, des photomètres et des détecteurs infrarouges.
- Promoteurs associés : Université de Liège et Royal Observatory d'Edimbourg.

S. 59 : Spectromètre pour l'ultraviolet stellaire.

- Télescope de 26 cm de diamètre avec spectrophotomètre associé.
- Promoteur : Laboratoire de Recherches Spatiales de l'Université d'Utrecht.

Expériences sur les rayons gamma et X stellaires :

S. 133 : Mesure des rayons gamma dans la gamme d'énergie : 70 à 300 MeV.

- Ensemble : chambre à étincelles/compteurs/Vidicon.
- Promoteurs associés : Institut de Physique de l'Université de Milan, Institut de Physique céleste de Munich et Centre d'Etudes nucléaires de Saclay.

BIJLAGE A

bij de Overeenkomst tussen zekere Lid-Statens van de Organisatie en de Organisatie inzake de uitvoering van een bijzonder TD-Project.

INHOUD :

1. Aan boord te nemen experimenten.
2. Korte beschrijving van het ruimtevoertuig.
3. Gebruik van kennis, gegevens en materiaal, verkregen uit de reeds verrichte werkzaamheden in het kader van het voorlopige contract inzake de satellieten TD-1 en TD-2.
4. Tijdschema voor de voltooiing.
5. Methoden en middelen van controle door de Organisatie.
6. Clausule ter herziening van deze Bijlage.

1. Aan boord te nemen experimenten.

De satelliet TD-1 is bestemd voor het in de ruimte uitvoeren van een zevental wetenschappelijke experimenten.

Twee van deze experimenten zullen dienen voor de bestudering van het spectrum van harde solaire roentgenstralen. Hiertoe is het noodzakelijk dat een der assen van de satelliet voortdurend op de zon gericht blijft. Vier experimenten moeten binnen verschillende gedeelten van het electro-magnetische spectrum (ultraviolet en infrarood) de hemel aftasten ter bestudering van de uitstraling van sterren en andere galactische en wellicht extra-galactische krachtbronnen in verschillende gradaties van spectrale duidelijkheid en nauwkeurigheid van richting. Bij deze experimenten dient gebruik te worden gemaakt van de langzame en voortdurende roterende beweging van de naar de zon gerichte as van de satelliet. Een experiment ten slotte dient voor het meten van de samenstelling van primaire kosmische deeltjes, afkomstig vanuit het heelal en de zon, van de van de zon afkomstige protongolven en van de protonen, vastgehouden binnen de Van Allengordels.

Een opsomming van de aan boord van de satelliet te nemen experimenten luidt als volgt :

Experimenten met solaire gamma- en roentgenstralen :

S. 88 : Het aantonen van solaire gammastralen in de energie-zone van 50-300 mega-electronvolt.

- Scintillator/fotomultiplicatorbuis.
- Experiment te leveren door het Natuurkundig Instituut van de Universiteit van Milaan.

S. 100 : Bestudering van solaire roentgenstralen in de energie-zone van 20 - 300 kilo-electronvolt.

- Scintillator/fotomultiplicatorbuis.
- Experiment te leveren door het Laboratorium voor Ruimte-onderzoek van de Rijksuniversiteit te Utrecht.

Experimenten met de ultraviolette straling van sterren :

S. 1/2/68 : Het in verschillende golflengtegebieden aftasten van de hemel in de zone tussen 1000 en 3000 ångstrom en in de infrarode zone.

- Telescoop van 30 cm middellijn met daaraan verbonden spectro-meter/fotometers/infrarood-verklikker.
- Experiment te leveren door de Universiteit van Luik en de Koninklijke Sterrenwacht te Edinburg.

S. 59 : Ultraviolet Sterspectograaf.

- Telescoop met 26 cm middellijn en daaraan verbonden spectro-fotometer.
- Experiment te leveren door het Laboratorium voor Ruimte-onderzoek van de Rijksuniversiteit te Utrecht.

Experimenten met gamma- en roentgenstralen van sterren :

S. 133 : Meting van gammastralen in de energie-zone van 70-300 mega-electronvolt.

- Optische vonkenkamer/tellers/Vidicon televisie-opname-apparaat.
- Experiment te leveren door het Natuurkundig Instituut van de Universiteit van Milaan te zamen met het Instituut voor natuurkunde der hemellichamen te München en het Nucleaire Studiecentrum te Saclay.

S. 77 : Spectrométrie des rayons X d'origine cosmique dans la gamme d'énergie : 3 à 30 KeV.

- Collimateur à rayons X et compteurs proportionnels.
- Promoteur : Centre d'Études nucléaires de Saclay.

Expériences sur la distribution de charges du rayonnement cosmique :

S. 67 A : Spectrométrie des particules chargées primaires :

- Détecteurs à semi-conducteurs et compteur Cerenkov.
- Promoteur : Centre d'Études nucléaires de Saclay.

Le satellite TD1 devra être conçu de façon à permettre l'exécution des sept expériences sus-mentionnées. Si, pendant la mise au point du projet, des difficultés graves obligeaient à envisager un changement de composition de la charge utile, la procédure habituelle de l'Organisation concernant les modifications de charges utiles résultant de difficultés de mise au point sera d'application.

2. Description succincte du véhicule spatial.

Le satellite se composera essentiellement de deux compartiments superposés, contenant l'un les expériences, l'autre les équipements fonctionnels du satellite. La case contenant les expériences sera réalisée autour des deux grands télescopes (S. 1/2/68 et S. 59) et de la chambre à étincelles S. 133. La case « équipements » contiendra les équipements nécessaires au fonctionnement du satellite, par exemple le sous-système de contrôle d'attitude, le récepteur et les décodeurs de télécommande, le sous-système de surveillance technologique, le sous-système de stockage et de distribution d'énergie. Le satellite sera alimenté par des cellules solaires montées sur des panneaux solaires fixés de part et d'autre de l'une des faces du satellite, face qui sera maintenue orientée vers le Soleil pendant la partie éclairée de l'orbite, avec une précision de l'ordre d'une minute d'arc.

Les télécommandes et les télémesures seront transmises dans la bande V. H. F. par une antenne montée au bout d'un bras télescopique.

Les dimensions du satellite seront de l'ordre de $1 \times 0,9 \times 2$ m; son poids de 460 kg environ.

TD1 sera placé par une fusée Thor Delta sur une orbite quasi-circulaire, à environ 550 km d'altitude. L'inclinaison de l'orbite et le moment du lancement seront choisis de telle sorte que l'orbite soit héliosynchrone. Le satellite sera conçu de façon à fonctionner uniquement pendant la partie éclairée de cette orbite et pendant une durée maximale de 6 mois.

Le satellite sera réalisé en trois exemplaires :

- un premier prototype (P1);
- un modèle de qualification (P2);
- l'unité de vol.

3. Utilisation des connaissances, des informations et du matériel résultant des travaux déjà entrepris dans le cadre du contrat préliminaire pour les satellites TD1/TD2.

Toutes les informations et les connaissances déjà réunies dans le cadre du contrat préliminaire pour les satellites TD1/TD2, tant chez le contractant qu'à l'Organisation, seront, dans la mesure où elles pourront être utiles à la réalisation de ce projet, communiquées aux responsables du projet TD. L'équipement déjà mis au point ou en cours de réalisation au titre du contrat préliminaire pour les satellites TD1/TD2 sera dans toute la mesure du possible utilisé pour la réalisation du projet TD.

Le projet TD sera mené de telle sorte que les connaissances acquises et l'équipement mis au point dans le cadre du contrat préliminaire pour les satellites TD1/TD2 puissent être utilisés au maximum.

4. Calendrier de réalisation.

Le projet TD sera mené de telle sorte que le satellite puisse être lancé à la date la plus rapprochée possible compatible avec une probabilité élevée de bon fonctionnement du satellite en orbite. Le calendrier global du projet tiendra compte de la nécessité de prévoir un laps de temps raisonnable entre la fin des essais sur le premier prototype du satellite (P1) et la date de livraison des expériences et de l'équipement destinés à être intégrés dans le modèle de qualification (P2).

S. 77 : Spectrometrie van de vanuit de kosmische ruimte afkomstige roentgenstralen in de energie-zone van 3-30 kilo-electronvolt.

- Collimator voor roentgenstralen en proportionele tellers.
- Experiment te leveren door het Nucleaire Studiecentrum te Saclay.

Experiment met de verdeling van kosmische stralingsladingen :

S. 67 A : Spectrometrie van primair geladen deeltjes.

- Semi-automatische verklidders en Cerenkov-teller.
- Experiment te leveren door het Nucleaire Studiecentrum te Saclay.

De TD-1 satelliet dient zodanig te worden ontworpen dat de uitvoering van de hierboven genoemde zeven experimenten mogelijk is. Indien tijdens de ontwikkeling van het project ernstige moeilijkheden het noodzakelijk maken de samenstelling van de nuttige lading te herzien, moet gehandeld worden volgens de normale procedure van de Organisatie betreffende wijzigingen van de nuttige lading, veroorzaakt door moeilijkheden gerezen tijdens de ontwikkeling van het project.

2. Korte beschrijving van het ruimtevoertuig.

De satelliet bestaat in feite uit twee afdelingen, waarvan de eerste de experimenten bevat en het daaronder gemonteerde tweede compartiment de functionele uitrusting van de satelliet. De experimentenafdeling wordt opgebouwd rond de beide grote telescopen (S. 1/2/68 en S. 59) en de vonkenkamer (S. 133). De uitrustingsafdeling bevat de uitrustingsstukken, nodig voor het functioneren van de satelliet, zoals bijvoorbeeld de secundaire hoogtemeter, het ontvangst- en decoderingstoestel voor afstandsbesturing, het secundaire systeem voor technische controle, het secundaire apparaat voor het opslaan en overbrengen van gegevens, de eenheden voor de transformatie, het opslaan en de distribueren van energie. De brandstof van de satelliet wordt geleverd door zonnecellen, gemonteerd op zonnepanelen, opgehangen aan de uiteinden van een der wanden van de satelliet. Deze wand wordt naar de zon gericht tijdens de omlooppase, waarin de satelliet door de zon wordt beschenen met een nauwkeurigheid van 1 boogminuut.

Overbrenging van afstandsbesturing en afstandsmeting dienen plaats te vinden binnen de VHF-band door middel van een antenne, bevestigd aan het einde van een uitschuifbare arm.

De afmetingen van de satelliet liggen in de orde van grootte van $1 \times 0,9 \times 2$ meter. Zijn gewicht is ± 460 kg.

De satelliet moet door een Thor Delta-raket in een vrijwel cirkelvormige baan op ongeveer 550 kilometer hoogte worden gebracht. De helling van de baan en het tijdstip der lancering worden zodanig gekozen, dat de omloopbaan van de satelliet evenwijdig is aan de schijnbare omloopbaan van de zon. De satelliet wordt zodanig ontworpen, dat zij alleen in bedrijf komt tijdens de periode, waarin zij door de zon wordt beschenen en een maximale levensduur heeft van zes maanden.

Er dienen drie satellieten te worden vervaardigd :

- een eerste model (P1);
- een model ter goedkeuring (P2);
- het vliegmodel.

3. Gebruik van kennis, gegevens en materialen, verkregen uit de reeds verrichte werkzaamheden in het kader van het voorlopige contract inzake de satellieten TD-1 en TD-2.

Alle reeds in het kader van het voorlopige contract voor de satellieten TD-1 en TD-2 verzamelde kennis en gegevens, die zich hetzij bij de Organisatie, hetzij bij de contractant bevinden, worden, al naar mate zij van nut kunnen zijn voor de verwezenlijking van het onderhavige project, medegedeeld aan degenen, die verantwoordelijk zijn voor het TD-project. De reeds op basis van het voorlopige contract ontwikkelde apparatuur voor de satellieten TD-1 en TD-2 dient zoveel mogelijk te worden benut voor de verwezenlijking van het TD-project.

Het TD-project wordt zodanig uitgevoerd, dat ten volle gebruik wordt gemaakt van de in het kader van het voorlopige contract voor de TD-1 en TD-2 satellieten verkregen kennis en ontwikkelde apparatuur.

4. Tijdschema voor de voltooiing.

De uitvoering van het TD-project geschiedt zodanig, dat de vroegst mogelijke lanceringsdatum wordt aangehouden die een goede kans biedt op een zo succesvol mogelijk functioneren van de satelliet in zijn omloopbaan. In het globale tijdschema dient rekening te worden gehouden met een redelijk tijdsverloop tussen de beëindiging van de proeven met het eerste model (P1) van de satelliet en de datum van aflevering van experimenten en uitrusting, die in het goedgekeurde model (P2) worden geplaatst.

Etant donné que les impératifs de la mission impartie à ce satellite ne peuvent être respectés que si le lancement intervient pendant de brèves fenêtres qui se situent au printemps et à l'automne de chaque année, le lancement du satellite TD devra être prévu pour le printemps de 1972.

L'Organisation s'efforcera d'aider les groupes scientifiques intéressés à respecter le calendrier le plus économique conduisant à un lancement au printemps de 1972.

5. Méthodes et moyens de contrôle par l'Organisation.

L'Organisation s'efforcera d'assurer le meilleur contrôle possible du projet TD en ce qui concerne tant les performances techniques que le calendrier et les coûts.

A cette fin, l'Organisation mettra sur pied un groupe chargé du projet qui sera composé d'un nombre suffisant de spécialistes des problèmes en cause et fera partie intégrante de l'ESTEC. Ce groupe aura pour tâche de superviser les travaux confiés à la responsabilité du maître d'œuvre ainsi que les travaux entrepris au sein de l'Organisation et touchant directement à l'exécution du projet, et de veiller, à tous les stades, à la compatibilité des interfaces. Il comprendra une cinquantaine de personnes qui, toutes, travailleront exclusivement au projet TD.

Le groupe chargé du projet TD bénéficiera, si nécessaire, du soutien opérationnel des divisions compétentes de l'Organisation.

Des méthodes de contrôle modernes et adéquates seront appliquées à la conduite du projet. Elles permettront aux responsables du projet, dans l'industrie et à l'Organisation, d'apprécier périodiquement l'état d'avancement de l'ensemble du projet en ce qui concerne la progression technique, le calendrier et les coûts, au regard du programme prévu dans le contrat de développement. L'application de méthodes de contrôle correspondantes devra figurer au nombre des obligations contractuelles imposées au maître d'œuvre ainsi qu'à ses co-contractants et sous-traitants.

Les méthodes de contrôle appliquées devront permettre de réunir les renseignements que l'Organisation doit faire figurer dans les rapports mentionnés au point 4 de l'Annexe B à l'Arrangement.

6. Clause de révision de la présente Annexe.

Si, pour une raison quelconque, l'application de l'une ou de l'autre des dispositions contenues dans la présente Annexe se révélait impossible, les Gouvernements et l'Organisation entameraient des négociations en vue d'amender ces dispositions de façon à pouvoir lancer le satellite à la date la plus rapprochée possible donnant une forte probabilité de réussite du projet, pour un coût minimal et sans que les objectifs scientifiques de la mission s'en trouvent pour autant substantiellement affectés.

In aanmerking genomen dat de satelliet zijn opdracht slechts kan vervullen indien de lancering plaatsvindt gedurende korte tijdvensters in de lente in de herfst van ieder jaar, moet worden gestreefd naar een lancering van de TD-satelliet in het voorjaar van 1972.

De Organisatie tracht de betrokken wetenschappelijke groepen bij te staan bij het volgen van een zo scherp mogelijk gesteld tijdschema, gericht op een lancering in het voorjaar van 1972.

5. Methoden en middelen van controle door de Organisatie.

De Organisatie stelt zich ten doel een zo goed mogelijke controle uit te oefenen op het TD-project, zowel wat betreft de technische werkzaamheden als het tijdschema en de kosten.

Te dien einde wordt door de Organisatie een projectgroep opgericht, samengesteld uit een voldoende aantal deskundigen op de betrokken gebieden. Deze groep maakt een integrerend deel uit van de ESTEC. Haar taak bestaat uit het toezicht op de onder verantwoordelijkheid van de hoofduitvoerder vallende werkzaamheden, het toezicht op de in het kader van de Organisatie ondernomen en rechtstreeks met de uitvoering van het project verband houdende werkzaamheden en het zorgen voor een goede aansluiting van de raakvlakken tijdens alle stadia van het project. De groep bestaat uit een vijftigtal personen die uitsluitend werkzaam moeten zijn bij het TD-project.

De projectgroep geniet, waar nodig, operationele steun van de desbetreffende afdelingen van de Organisatie.

Bij de uitvoering van het project dienen moderne en doeltreffende controlemethoden te worden toegepast. Deze methoden moeten de voor het project verantwoordelijke personen, zowel in de betrokken industrieën als in de Organisatie, in staat stellen op geregelde tijden een inzicht te verkrijgen in de voortgang van het totale project, wat betreft de technische vorderingen, het tijdschema en de kosten, ter vergelijking met het programma, voorzien in het contract van uitvoering. De toepassing van deze controlemethoden moet deel uitmaken van de contractuele verplichtingen, opgelegd aan de hoofduitvoerder, zijn medecontractanten en de directies van de toeleveringsbedrijven.

De toe te passen controlemethoden dienen de gegevens te verschaffen, die vermeld moeten worden in de rapporten, bedoeld in paragraaf 4 van Bijlage B van deze Overeenkomst.

6. Clausule ter herziening van deze bijlage.

Indien om wat voor reden ook de toepassing van een of meer in deze Bijlage vervatte bepalingen onmogelijk zou blijken te zijn, dienen de Regeringen en de Organisatie onderling overleg te plegen over zodanige wijzigingen van deze bepalingen, dat de datum van lancering van de satelliet zo vroeg mogelijk wordt gesteld met een zo groot mogelijke kans op succes, tegen de laagst mogelijke kosten en zonder wezenlijke aantasting van de wetenschappelijke doelen van de opdracht.

ANNEXE B

à l'Arrangement entre certains Etats membres de l'Organisation et l'Organisation concernant l'exécution d'un projet spécial TD.

1. Frais remboursables.

Les Gouvernements remboursent à l'Organisation les frais qu'elle encourt, à partir du 23 avril 1968, relativement au Projet spécial défini en Annexe A et qui peuvent lui être imputés. Ces frais sont :

(a) Dépenses de personnel afférentes au personnel exclusivement affecté au Projet spécial (comprenant les salaires de base après déduction de la Taxe Interne, les indemnités d'expatriation, pour charges de famille, et autres et la contribution de l'Organisation au Fonds de Prévoyance après déduction de la Taxe Interne ainsi que sa contribution au régime de Sécurité Sociale);

(b) Frais de déplacement remboursés au personnel de l'Organisation — mentionnés au paragraphe (a) ci-dessus — conformément au Statut du Personnel;

(c) Honoraires et frais de déplacement des experts;

(d) Coût des équipements destinés exclusivement au Projet Spécial;

(e) Coût des contrats extérieurs placés par l'Organisation pour les buts du Projet Spécial.

2. Répartition des frais remboursables et barème.

Les frais remboursables afférents à chaque exercice financier sont répartis entre les Gouvernements proportionnellement à leur contribution au budget de l'Organisation, calculée conformément à l'article XII de la Convention, pour ledit exercice financier. Le barème de répartition pour 1968 est donné en Appendice à la présente Annexe.

3. Compte spécial.

Les frais remboursables encourus par l'Organisation sont imputés à un compte spécial qui est créé et géré par l'Organisation conformément aux dispositions afférentes du Règlement Financier et en particulier conformément aux articles des Sections IV et VI du Titre III de ce Règlement, qui traitent des dépenses et de la comptabilité.

4. Rapports.

Le Directeur Général de l'Organisation donnera les instructions nécessaires pour la présentation des rapports sur l'état d'avancement, sur la répartition géographique des travaux, sur les appels de contribution, les dépenses encourues et les dernières évaluations des coûts pour l'achèvement du Projet spécial conformément aux dispositions afférentes du Règlement Financier de l'Organisation relatives aux Comptes (Titre III, Section VI du Règlement Financier) et aux dispositions adoptées par le Conseil en ce qui concerne les rapports périodiques à lui présenter (doc. ESRO/C/306, add. 2, rev. 1).

5. Clause de révision.

Si pour quelque raison les dispositions de la présente Annexe s'avéraient inapplicables, les Gouvernements et l'Organisation entameraient des négociations afin d'amender des dispositions en conséquence.

BIJLAGE B

bij de Overeenkomst tussen zekere Lid-Staten van de Organisatie en de Organisatie inzake de uitvoering van een bijzonder TD-Project.

1. Terug te betalen kosten.

De Regeringen vergoeden de Organisatie de door haar vanaf 23 april 1968 te maken kosten met betrekking tot en ten laste te brengen van het Bijzondere Project, zoals dit nader is omschreven in Bijlage A. Deze kosten zijn :

(a) Personeelsuitgaven (hieronder begrepen de basissalarissen na aftrek van de interne belasting, ontheemdingstoelagen, gezins- en andere toelagen en de bijdragen van de Organisatie aan het Voorzieningsfonds na aftrek van de interne belasting en ten behoeve van de voorzieningen op het gebied van de Sociale Verzekering) ten behoeve van personeel, dat uitsluitend tewerkgesteld is bij het Bijzondere Project;

(b) Aan het onder (a) genoemde personeel in overeenstemming met het Personeelsstatuut te vergoeden reiskosten;

(c) Honoraria en reiskosten van deskundigen;

(d) Kosten van materiaal, uitsluitend bestemd voor het Bijzonder Project;

(e) Kosten van door de Organisatie voor de verwezenlijking van het Speciale Project met derden gesloten contracten.

2. Verdeling van de terug te betalen kosten en schaal.

De tot een begrotingsjaar behorende terug te betalen kosten worden over de Regeringen omgeslagen naar rato van hun bijdragen aan de begroting van de Organisatie voor dat jaar, berekend in overeenstemming met artikel XII van het Verdrag. De contributieschaal voor 1968 is neergelegd in het Aanhangsel van deze Bijlage.

3. Bijzondere rekening.

De terug te betalen kosten wegens door de Organisatie verrichte uitgaven worden ten laste gebracht van een bijzondere rekening, te openen en te beheren door de Organisatie in overeenstemming met de ter zake dienende bepalingen van het Financiële Reglement, en in het bijzonder met de artikelen in Sectie IV en VI van Hoofdstuk III van dit Reglement, die betrekking hebben op de uitgaven en de boekhouding.

4. Rapporten.

De Directeur-Generaal van de Organisatie is gehouden de nodige instructies te geven voor het opstellen van rapporten over de vooruitgang en de geografische spreiding van de werkzaamheden, de contributieproef, de verrichte uitgaven en de meest recente ramingen van de kosten van de voltooiing van het Bijzondere Project, in overeenstemming met de op het voeren van de boeken betrekking hebbende bepalingen van het Financiële Reglement van de Organisatie (Hoofdstuk III, Deel IV van het Financiële Reglement) en met door de Raad aanvaarde bepalingen betreffende de aan hem voor te leggen periodieke rapporten (document ESRO/C/306, add. 2 rev. 1).

5. Herzieningsclausule.

Indien om enigerlei reden de toepassing van de bepalingen van deze Bijlagen onmogelijk zou blijken te zijn, plegen de Regeringen en de Organisatie onderling overleg ten einde deze bepalingen dienovereenkomstig te wijzigen.

APPENDICE A L'ANNEXE B

à l'Arrangement entre certains Etats membres de l'Organisation et l'Organisation concernant l'exécution d'un projet spécial TD.

Barème de contributions pour 1968.

Etats	Revenu national moyen 1962-1964	Quote-part de contributions
	Milliards d'U. C.	%
Allemagne	73,00	28,456
Belgique	11,16	4,350
Danemark	6,43	2,506
Espagne	1,36 (1)	0,530
France	60,56	23,607
Pays-Bas	12,13	4,728
Royaume-Uni	69,44	27,068
Suède	12,72	4,958
Suisse	9,74	3,797
Total	256,54	100,000

(1) Pour le calcul de la quote-part de l'Espagne, la moyenne du revenu national de ce pays (13,55 Milliards U. C.) a été ramenée à 10 % (soit 1,36 Milliard U. C.) du chiffre réel.

AANHANGSEL VAN BIJLAGE B

bij de Overeenkomst tussen zekere Lid-Staten van de Europese Organisatie voor Ruimteonderzoek en die Organisatie inzake de uitvoering van een bijzonder TD-Project.

Contributieschaal voor 1968.

Staten	Nationaal inkomen gemiddeld over de jaren 1962-1964	Contributie- bijdragen
	miljarden r. e.	%
Bondsrepubliek Duitsland ...	73,00	28,456
België	11,16	4,350
Denemarken	6,43	2,506
Spanje	1,36 (1)	0,530
Frankrijk	60,56	23,607
Nederland	12,13	4,728
Verenigd Koninkrijk	69,44	27,068
Zweden	12,72	4,958
Zwitserland	9,74	3,797
Totaal	256,54	100,000

(1) Voor de berekening van de bijdrage van Spanje is het gemiddelde nationale inkomen van dat land (13,55 miljard r. e.) teruggebracht tot 10 % (zijnde 1,36 miljard r. e.) van het werkelijke cijfer.